

BUTLLETÍ del GRUP d'ESTUDIS SITGETANS

Any XVIII

Agost i Novembre del 1994

N.º 70-71

Memòria del Grup d'Estudis Sitgetans corresponent a l'any 1993

L'any 1993 ha estat el divuitè d'existència de la nostra entitat. Han estat divuit anys de continuïtat en la tasca de promoure, des d'un punt de vista cultural i científic, el coneixement i divulgació de la realitat sitgetana en tots els seus aspectes.

Durant l'any 93 els socis del Grup d'Estudis han estat 192. Hi ha hagut 6 altes, i entre les baixes hem hagut de lamentar la d'Antoni Vigó i Marcé, que ens va deixar de manera sobtada el 9 de desembre. Va participar fins a l'últim moment, en totes aquelles activitats que fossin positives i per a les quals es demanava la seva col·laboració, però sense sortir del GES recordaré que va ser un dels socis fundadors, dues vegades membre de la junta, que va participar en el muntatge de totes les nostres exposicions, va ser un any encarregat de la publicació del Butlletí i hi va escriure articles. És l'autor de dos dels nostres Quaderns i d'un altre que ha de sortir, en les nostres reunions va parlar amb amenitat sobre temes d'història de l'art o de la indústria sitgetana, tot fet amb aquella bondat i disponibilitat que li eren naturals. Va morir en plena activitat. Certament, el trobarem a faltar.

Durant 1993 la junta directiva s'ha reunit en vuit ocasions, per tractar i resoldre temes d'interès per a la marxa de l'entitat. El 15 de maig va tenir lloc l'Assemblea General Ordinària. A més, com hem fet sempre des de la nostra fundació, hem celebrat diverses reunions per als socis, obertes però a tothom, per escoltar dissertacions sobre temes d'interès, generalment referents a Sitges. Durant l'any 1993 se n'han fet cinc. Les tres primeres van constituir un cicle sobre el modernisme, que el GES va organitzar juntament amb la Biblioteca Santiago Rusinyol. En la primera va parlar Vinyet Panyella sobre el llibre d'Isabel Coll "Santiago Rusinyol" i sobre la model Claudine Pignel, en la segona Joan Lluís Marfany parlà del teatre simbolista, i en la tercera Jordi Castellanos va presentar el llibre de Lurdes Sánchez, professora granadina, "Oracions a la natura. La prosa poètica de Santiago Rusinyol". Una altra xerrada es féu al final de l'Assemblea, i en ella Vinyet Panyella parlà sobre la presència de Sitges en l'obra literària de J.V. Foix. I finalment, amb gran assistència d'oients, Antoni Vigó va parlar de la fàbrica de calçat de can Bóta. Han ajudat a una millor audició d'aquests parlaments l'adquisició feta pel GES d'un sistema de megafonia.

Com en altres anys, el Grup d'Estudis Sitgetans va convocar els premis Carbonell i Gener, en la seva XIIª edició, i el de Folklore de Sitges, que està dotat per Jofre Vilà, en la seva VIIª. A aquest últim premi no es va presentar cap concursant. Als premis Carbonell i Gener van cóncorrer tres treballs. En la categoria d'estudiants universitaris va ser premiat Sergi Martínez i Rigol pel treball "Notes sobre la regeneració de la coberta vegetal del massís de Garraf" i en el d'estudiants de BUP van acon-

seguir un accésit els alumnes de primer de BUP dels escolapis de Sitges, Josep Duran i Ferrer i Alfred Moragas i Segura, pel treball "Sitges, les nostres arrels".

En l'apartat editorial del Butlletí del Grup d'Estudis Sitgetans, van aparèixer durant 1993 els números endarrerits corresponents a febrer-maig i agost-novembre del 1992 i febrer del 93. De mica en mica anem recuperant l'endarreriment que portàvem.

També hem publicat el Quadern, obra d'Isabel Coll i Mirabent, "Els retaules barrocs i l'orgue de l'església parroquial de Sitges". Es tracta d'un fulletó excel·lentment editat amb il·lustracions a tot color i que ha tingut una molt bona acceptació. L'edició s'ha fet conjuntament amb la parròquia i amb una generosa col·laboració econòmica de la Caixa del Penedès. Per altra banda es decideix reeditar "El Sitges dels nostres avis", que tantes vegades se'n ha demanat, reedició que esperem veure realitzada dintre de 1994. Així com fer els preparatius per a publicar, per primera vegada fora d'alguns fragments que va fer conèixer Carbonell i Gener, la "Notícia universal de la villa de Sitges" de fra Àngel Vidal, del segle XVII, el manuscrit de la qual és a l'Arxiu Històric.

S'ha seguit, a càrrec de Xavier Miret, amb la política d'intercanvi de publicacions amb diverses entitats i centres d'estudis, i en aquest any s'ha establert relació amb la Universitat de Barcelona, el Consell Comarcal del Garraf, el Consorci de Normalització Lingüística de Tarragona, el Museu de la Ceràmica, de la Bisbal de l'Empordà, i la Biblioteca General d'Història de l'Art, del Museu d'Art Nacional de Catalunya. D'aquesta manera, a partir d'ara arribaran al nostre fons bibliogràfic les revistes "Generació" i "Terracota". Aquest mateix fons bibliogràfic ha augmentat en 114 volums, passant així dels 1646 als 1760. Amb la mateixa intenció de fer conèixer les nostres publicacions, es va enviar una col·lecció completa dels nostres llibres a la Universitat Central de Barcelona, la qual en farà una ressenya en el seu butlletí bibliogràfic.

En nom del GES, la junta va prendre l'acord d'adherir-nos a la celebració del centenari del naixement del tenor Emili Vendrell i a l'homenatge que es va tributar al pedagog, escriptor i crític literari Joan Triadú. També es va decidir inscriure'ns com a membres de la recentment creada Coordinadora de Centres d'Estudis de Parla Catalana, que agrupa aquests centres amb la intenció de coordinar esforços, promoure els estudis locals i donar a conèixer les publicacions respectives per facilitar-ne la difusió. Finalment, dintre d'aquestes activitats diguem-ne externes,

Notes sobre la regeneració de la coberta vegetal al massís del Garraf (1) *

Sergi Martínez i Rigol

PRESENTACIÓ

Tot va començar com una simple pràctica de geografia física, una petita comparació entre parcel·les amb diferent grau de regeneració. Les anades i vingudes per la muntanya, les hores passades a l'Arxiu Històric de Sitges llegint la bibliografia que Xavier Miret m'amuntegava sobre la taula, les aportacions de Ricard Baqués i Marina Frasset...: aquest n'és el resultat. Però tot això no hauria estat res sense Sandra Villalonga, la qual em va animar a fer el treball, em va ajudar a realitzar-lo, muntar-lo i també em va animar a presentar-lo al concurs Carbonell i Gener. És a ella a qui el dedico.

L'Autor

INTRODUCCIÓ

L'objectiu d'aquest estudi és observar l'evolució que ha seguit la vegetació del Garraf que va ser afectada per l'incendi que va assolir el massís el juliol de 1982. Partirem d'un article publicat per Maria Pery i Oriol Viñas a la **Revista Catalana de Geografia** (número 17, febrer de 1992) sobre la regeneració forestal al Massís del Garraf segons les imatges del satèl·lit LANDSAT-5. Aquestes imatges permeten, per un cantó, fer una bona cartografia de la zona afectada, distingint les zones afectades pel foc de les no afectades, determinant amb força exactitud la intensitat de la regeneració, però per un altre cantó, no permet determinar el tipus de vegetació que es regenera. Les dades captades pel satèl·lit són datades del 28.07.84 i del 16.04.87. Mitjançant la comparació d'aquestes dades i el posterior treball de camp, classifiquem l'espai segons el grau de regeneració vegetal. D'aquesta classificació destacarem tres graus: àrees de màxima regeneració, àrees de moderada regeneració i àrees de baixa regeneració o zones denudades.

A partir d'això, realitzarem un treball de camp, mitjançant el qual, veurem com ha evolucionat la coberta vegetal de diverses parcel·les corresponent a les tres àrees anteriors. De la vegetació regenerada en podem parlar des de dos punts diferents: per una banda es pot parlar en termes de fitomassa (seria parlar en termes de quantitat de vegetació regenerada) i per un altra banda es pot veure quines han estat les espècies que s'han regenerat i les que millor ho han fet (seria parlar en termes de qualitat).

Així doncs, cal definir quina serà la variable que estudiarem i quines són les que haurem de tenir en compte, ja que hi influeixen. La variable principal serà la vegetació, les secundàries, però que tindran també un paper important, seran tots aquells elements relacionats amb la terra (geomorfologia, sòls...), amb la meteorologia (temperatures, precipitacions...) i amb la influència humana.

* Aquest treball va obtenir el XIIIe Premi Carbonell i Gener per a estudiants universitaris, l'any 1993.

METODOLOGIA

Hem elegit tres zones distintes del massís, que corresponen, cadascuna d'elles, a tres graus diferents de regeneració de la coberta vegetal. En un primer moment les zones s'han delimitat directament sobre el plànol només tenint en compte aspectes com l'accessibilitat i la regeneració. Posteriorment, un cop sobre el terreny, l'elecció de les diverses parcel·les s'ha fet d'una forma més objectiva, considerant si podien ajustar-se o no a l'objectiu de l'estudi.

Ja a la parcel·la, i mitjançant una paleta, delimitarem un rectangle i el subdividirem en petits quadrats d'un metre de banda. En un quadern anotem les diverses espècies que trobem dins de cada quadrat, i les característiques que considerem rellevants, com per exemple l'alçada o el nombre d'unitats de cada espècie.

Així per un costat podrem saber quines espècies han estat les que millor s'han regenerat, si hi ha hagut importants canvis en relació a la vegetació existent abans de l'incendi, i fins i tot, comparar-la amb la vegetació potencial. Per un altre costat, i fent-ho ja des d'un punt de vista més biogeogràfic, donarem una visió més general, veient les possibles associacions que forma la vegetació i construint diverses piràmides de població vegetal. D'aquestes piràmides, en farem dos tipus seguint dos criteris diferents:

A/ Classificació dels individus segons la seva alçada. Així els podem classificar en diversos estrats:

- Estrat arbori: individus amb més de 7 metres d'alçada.
- Estrat arborescent: individus d'entre 3 i 7 metres d'alçada.
- Estrat arbustiu: individus d'entre 1 i 3 metres d'alçada.
- Estrat subarbustiu: individus d'entre 0'5 i 1 metre d'alçada
- Estrat herbaci: individus d'entre 0'1 i 0'5 metres d'alçada.
- Estrat muscinal: individus de menys de 0'1 metres d'alçada.

Encara que aquest criteri sembli poc encertat, perquè una massa vegetal que es va cremar ara fa deu anys encara està dins del procés evolutiu, en un estadi poc avançat de regeneració, és justament aquest criteri el que ens informará sobre l'estructura actual de la formació i també sobre la dinàmica que segueix aquesta, és a dir, l'estadi en què es troba dins de la seva evolució

B/ Classificació dels individus segons l'estrat al qual pertanyerán en un futur, i independentment de l'alçada actual que tinguin els classifiquem en:

- Estrat arbori: pi blanc (*Pinus halepensis*), alzina (*Quercus ilex*), ullastra (*Olea europaea*), garrofer (*Ceratonia siliqua*).
- Estrat arbustiu: margalló (*Chamaerops humilis*), bruc d'hivern (*Erica multiflora*), càdec (*Juniperus oxycedrus*), garric (*Quercus coccifera*), farigola (*Thymus vulgaris*), estepa blanca (*Cistus albidus*), gatosa (*Ulex parviflorus*), llentiscle (*Pistacia lentiscus*), romaní (*Rosmarinus officina-*

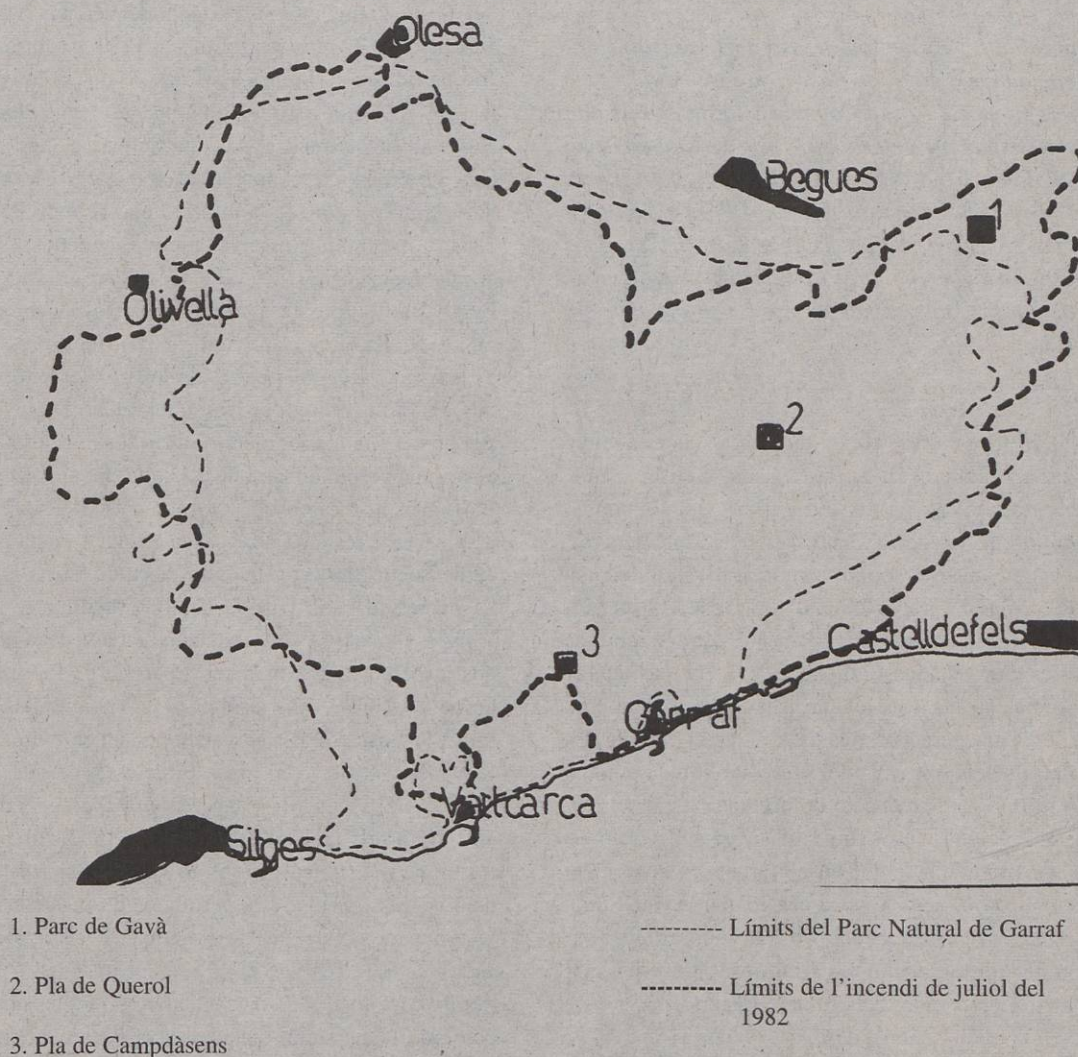
lis).

- Estrat herbaci: càrritx (*Ampelodesma mauritanicum*), fenàs de marge (*Brachypodium phoenicoides*), llistó (*Brachypodium retusum*), jonça (*Aphyllantes monspeliensis*), lligabosc (*Lonicera implexa*).¹

Aquestes piràmides ens permetran obtenir una visió de futur, veure com serà la vegetació més endavant si, és clar, els incendis i altres factors no els ho impedeixen.

ZONES D'ESTUDI

El treball de camp s'ha realitzat en tres zones distintes, la primera situada al parc del Gavà, prop de Bruguers, dins del terme municipal de Gavà. Correspon a la part nord-oriental del massís, una zona geològicament dominada per materials paleozoics (materials concretament del Silúric: quarzites, filites...). La segona zona està situada al pla de Querol, dins del terme municipal de Begues.

És la part central i la més elevada del massís, geològicament està dominada per calcàries del Cretaci. La tercera zona es troba al pla de Campdàsens, dins del terme municipal de Sitges. És un pla força proper a la costa, entre les pedreres de Vallcarca i de Garraf. Geològicament també està dominat per les calcàries del Cretaci.

D'una forma general i esquemàtica el treball de camp, en cada parcel·la, ha consistit en:

A la primera zona (parc de Gavà) s'ha acotat una parcel·la de catorze metres metres quadrats al vessant de la riera de la

font del Ferro. És una parcel·la amb un fort pendent. També s'ha delimitat una altra parcel·la de cent vint metres quadrats corresponent a la vorera del camí.

A la segona zona (pla de Querol), s'han acotat tres parcel·les, dues situades en el mateix pla, una de setze metres quadrats i l'altra de quatre-cents cinquanta metres quadrats. Totes dues sense pendent. I la restant, de deu metres quadrats, situada en un vessant del fondo del Pitxot.

A la tercera (pla de Campdàsens), s'ha acotat una parcel·la de trenta metres quadrats amb poc pendent.

La tercera carta també l'escriu l'esmentat Salvador Sariol ⁶ des de Baiamo, al seu pare Manuel Sariol i Mestre, a Sitges, el 15 de novembre de 1816. I les primeres paraules són per demanar que faci el favor d'enviar-li, tan aviat com sigui possible, Joan Colomer, el marit de la seva germana Roseta ⁷, que s'acava de casar, amb el propòsit de col·locar-lo en una casa de comerç o a la tenda del propi Sariol. De la mateixa manera aprofita la carta per enviar records dels seus germans, que són amb ell a Cuba ⁸.

A Dn. Manuel Sariol y Mestre, en Sitges.

Bayamo. Nobre. 15 de 1816.

Carísimo Padre: El motivo de escribirle es para ferli asaber como la mia errmana Roseta ya sera casada y me rematareis su marido Juan Colomer en ésta de Bayamo en eixa de España y dejarle en Casa de Comercio en ésta de Baiamo o por mi quente. Y que venga el más Promte que puede en ésta de Baiamo Para poderme y regresarme en ésta de Sitges. De parte de mis queridos errmanos le asaluden en fines expresiones. Me alegrare se mantingua bueno y mande siempre a su afexisimo y servidor de V.S. suyo

Salvador Sariol y Febrer

Excepte la primera, les altres dues cartes són exemple de laconisme i concreció. En la redacció s'observa que, en general, tant la cal·ligrafia, l'ortografia com la sintaxi de l'epistolari del primer terç del segle XIX, que hem tingut ocasió de conèixer, són molt rudimentàries i denoten manca d'escola, de preparació i d'experiència, i un precari coneixement del castellà. Per més que tractin de redactar-les totes en aquest idioma, és evident que, aquesta precarietat, no tan sols afecta la llengua escrita, sinó que també és una característica de la llengua parlada. En canvi, a partir dels principis del segon terç, es fa evident una gran millora en la redacció i presentació de la correspondència. En alguns casos fins i tot sorprenent si es té en compte la joventut que tenien els emigrants en el moment de marxar cap Amèrica i la poca ocasió que havien tingut de freqüentar les escoles, la qual cosa fa suposar que l'experiència dels primers emigrants influí molt a esperar la instrucció i preparació dels futurs viatgers.

Notes:

1 Arxiu Històric de Sitges, Manual de Ferrer, 1809, foli 59. De Manuel Pascual i Romeu, en sabem molt poques coses fora d'aquesta carta. Era fill de Josep Pascual i Quadres, antic comerciant de pesca salada de La Higuierita o Isla Cristina. El seu germà Antoni, també traficant de pesca salada de La Higuierita, donà mostres de vida poc exemplars, atès que va abandonar la seva dona Francesca Condis i Bori i els seus fills i vivia amb una altra dona en aquella població andalusa, fet que donà lloc a reclamacions per part de Francesca Condis a diferents autoritats, entre les quals es troba mossèn Josep Miravent, rector de La Figuerilla. Els altres dos germans, Josep i Bartomeu, també s'establiren a Amèrica i d'ells tampoc no es tenen gaires més notícies que la seva defun-

ció a Santiago de Cuba el 1807 i 1819 respectivament.

2 Possiblement fa referència a l'ajudant militar de marina de Sitges, don Fernando de Lafuente, el qual fou assassinat per un grup de revolucionaris el dia 2 de juliol de 1808, en la casa de don Josep de Dalmau i Falç, on s'havia refugiat. Arxiu Parroquial de Sitges 1797-1808, foli 246. Aquest fet el relata també Josep Carbonell i Gener en el seu llibre "Esquema històric dels sis anys napoleònics a Sitges", pàgina 20, GES, Sitges, 1980.

3 AHS. Inventari processos judicials, any 1817, núm. 46. Salvador Sariol i Febrer, havia nascut a Sitges el 1776 i el 1799 ja tenia el consentiment del seu pare per marxar a Amèrica. El mes de juliol de 1804 va casar-se amb Josepa Massó i Pujol, a Sitges, i marxà novament a Baiamo (Oriente, Cuba) on tenia els seus interessos i negocis, en els quals varen participar, a més dels seus cunyats Romeu i Colomer, el seu germà Josep Anton Sariol, que va morir a la mateixa població de Bayamo, el 1831, quan tenia 36 anys, i possiblement el seu altre germà Joan, a més del pilot i comerciant sitgetà Josep Puig i Batlle. Més tard, Salvador Sariol i Febrer va retirar-se de les seves activitats americanes i va tornar a Sitges, on va dedicar-se a administrar les seves propietats. El 1832 era regidor de l'ajuntament. Segons l'inventari de béns, en el moment d'obrir el seu testament, tenia els següents immobles: la casa on vivia, al carrer de Sant Bartomeu n° 6, amb el corresponent celler i onze botes. Una peça de terra de dos jornals i mig, situada a la partida de Santa Bàrbara. Una altra peça de terra de la mateixa magnitud, a la partida de l'Estanyol, més enllà del Vinyet. Una casa i els seus annexos i una peça de terra de dos jornals i mig, situada a la partida de Puigmoltó, del terme de Ribes, i una altra peça de terra de dos jornals i mig a la partida dels Cocons, també en el terme de Ribes. Salvador Sariol va morir a Sitges, el mes de juliol de 1850 (AHS, Protocols notari Manuel Torrents i de Papiol, any 1850, foli 133. APS, òbits 1825-1853, foli 179).

4 Francesc Romeu i Pujol no va casar-se fins al dia 10 de novembre, i segons la partida de desposori "lo contrahent a estat set anys en la Amèrica..." (APS, Desposoris 1797-1846, foli 99).

5 De Bartomeu Massó es tenen molt poques referències, però podria aventurar-se que estava relacionat amb el que anys més tard seria el general Bartomeu Massó, un dels líders de la independència cubana, també nascut a Bayamo.

6 AHS. Inventari dels processos judicials, any 1817, núm 43.

7 Joan Colomer i París era pagès, natural de Sant Feliu d'Alella. Va casar-se amb Josepa Sariol i Febrer el 16 de febrer de 1817. Però el fet que en la carta se l'anomeni "Roseta", fa pensar que devia tractar-se del nominatiu o àlies familiar, atès que la seva mare es deia Rosa Febrer (APS, desposoris 1797-1846, foli 103).

8 Com s'ha dit més amunt, es deu tractar dels germans Josep Anton i Joan.

Memòria del G. E. S. 1991*

En el transcurs del 16è any de vida de la nostra entitat la Junta Directiva, que es prorrogà un any més, es reuní en cinc ocasions per tal de desenvolupar les seves tasques. El moviment de socis fou el següent: 4 altes i 5 baixes.

ACTIVITATS:

a) Premis de promoció de la investigació:

La 10a. convocatòria dels premis Josep Carbonell i Gener tingué com a resultat la concessió del Premi per a estudiants de BUP, COU i FP al treball "Els mitjans de comunicació a Sitges", de Neus Gironès i Biarnès i Mireia Rossell i Pascual. I el de la categoria d'estudiants universitaris al treball "Oracions de la Natura. La prosa poètica de Santiago Rusiñol", de la granadina Lourdes Sánchez Rodrigo. L'acte d'entrega dels premis se celebrà el 9 de novembre. Per tal de donar-hi continuïtat foren convocats els XI Premis Josep Carbonell i Gener i el VI Premi de Folklore de Sitges, aquest darrer dotat per Jofre Vilà. Per tal de palesar els fruits obtinguts al llarg dels anys, s'afegí al díptic de les bases el llistat de treballs i autors guanyadors en les anteriors convocatòries.

b) Conferències:

2 de febrer: El periodista Rafael Font i Farran ens oferí un parlament amb el títol d'"*Imatges de la Renaixença Catalana*", que tractà sobre el moviment catalanista a Catalunya fent especial referència a l'estada de Prat de la Riba a la vila, de la qual, com a complement, s'exposaren en uns plafons els articles de la premsa local que en faren esment.

6 d'abril: Frederic Malagelada ens oferí una conferència amb el títol d'"*El rescat del tresor del navili San Pedro de Alcàntara*", en la qual donà a conèixer un interessant gravat del segle XVIII.

9 de novembre: Frederic Montornès i Dalmau i Jofre Vilà i Soler feren uns parlaments en l'acte de presentació del quadern que contenia el treball del primer, sobre les catifes de flors a Sitges.

23 de novembre: Els arqueòlegs Joan Manuel Garcia Targa i Natàlia Moragas i Mas van oferir els resultats de les excavacions de l'estiu de 1991, realitzades al jaciment arqueològic del castell de Miralpeix. La conferència anà acompanyada d'un projecte de diapositives.

14 de desembre: Es feu la presentació de "*L'escultor Pere Jou*", de David Jou i Mirabent, la qual anà a càrrec de l'acadèmic i escriptor Enric Jardí.

c) Publicacions:

1) A banda de les 6 comunicacions trameses als socis, una d'ella acompanyada de l'opuscle sobre la bandera de Sitges, realitzat i generosament ofert als consocis del GES per Jordi Surià, i dues més per mitjà d'un full de relació de publicacions rebudes pel GES en intercanvi, han aparegut publicats en els butlletins número 54, 55, 56 i 57. En ells es contenen articles d'Enriqueta Malivern, Antoni Vigó, Ignasi Ma. Muntaner, Pere Serramallera, Magí Miret, Manuel Alquézar, Carme Andreu, Eva Farreras, Esther Font, Joan-Manuel García, Alicia Mirabent, Emma

Reverter i Sandra Villalonga. Com en anys anteriors l'encarregat de l'edició dels butlletins fou Ignasi Ma. Muntaner.

2) Han estat publicats els següents *Quaderns del Grup d'Estudis*:

n.º 25: De 72 pàgs., contenint les il·lustracions adients, a càrrec d'Isabel Coll i Mirabent, amb un estudi de l'obra i la biografia de Josep Mirabent Gatell. Aquest magnífic complement a l'exposició d'obres del mateix autor comptà amb el patrocini de l'Ajuntament.

n.º 26: "*Les catifes de flors a Sitges. Un costum tradicional?*", de Frederic Montornès i Dalmau, que correspon al treball guanyador del II Premi Folklore de Sitges, de l'any 1988. El seu pròleg fou escrit per Jofre Vilà.

3): Dins la col·lecció Sèrie Major, i amb el n.º 2, s'edità l'estudi "*L'escultor Pere Jou*", profusament il·lustrat, escrit per David Jou i Mirabent.

d) Intercanvis de publicacions:

Els nombrosos intercanvis existents fins ara s'han incrementat amb els establerts amb la Conselleria de Comerç, Turisme i Indústria de les Illes Balears, l'Arxiu Municipal de Sant Feliu de Guixols (Baix Empordà), l'Ajuntament de Sils (La Selva), la revista Joc Vell i Voltes (Vilavella - Alt Camp), i l'Institut d'Estudis Catalans. Se'n continuà encarregant, com en els anys anteriors, Xavier Miret.

e) Fons bibliogràfic:

Amb l'ingrés de 198 nous volums, el dipòsit de llibres existent a l'Arxiu Històric de Sitges ha passat de 1325 a un total de 1523 unitats. Aquesta xifra i la seva diversitat temàtica i geogràfica confereixen a aquest fons un gran interès.

f) Exposicions:

Del 12 al 27 de gener es realitzà una exposició dedicada al pintor i decorador Josep Mirabent i Gatell a la Galeria d'Art Altarriba del carrer Major de Sitges, que anà a càrrec d'Isabel Coll i Mirabent. Es comptà amb la col·laboració de l'esmentada galeria i el patrocini de l'Ajuntament. Fou molt concorreguda i tingué el mèrit d'oferir al públic un total de 76 obres, moltes d'elles de difícil visió pel públic en general per ser de col·leccions particulars.

El GES col·laborà en els actes d'homenatge a Antoni Català i Vidal amb l'exposició que es féu a la Biblioteca Santiago Rusiñol del 17 al 30 de novembre. L'exposició constava de 44 peces, entre partitures i material gràfic, existents a l'Arxiu Històric de Sitges sobre aquest compositor de la vila.

Xavier Miret
Secretari

* Amb la publicació d'aquesta Memòria ens posem al corrent respecte a les que no es van publicar en el seu

en el mes de desembre el GES, en la persona del seu president, va participar com a membre del jurat del premi de periodisme comarcal Eugeni Molero, que concedeix el Consell Comarcal del Garraf.

En el mes de febrer, concretament el dia 14, va ser lliurat al Grup d'Estudis Sitgetans el Premi Trinitat Catasús que li havia estat atorgat per a l'associació de periodistes sitgetans. Aquesta distinció ens va satisfer força perquè venia a premiar els esforços de gairebé vint anys de dedicació a l'estudi i difusió de la cultura sitgetana. En l'acte del lliurament, al qual va assistir un bon grup de socis de la nostra entitat, va fer el parlament de presentació l'escriptor Joan Yll i Martínez, i va contestar amb un discurs el president del GES, Lluís Jou i Mirabent. En

aquella data la satisfacció va ser doble, perquè en el mateix acte va ser distingit per l'Ajuntament amb la Ploma d'Or Rafel Font i Ferran, soci del GES, que en més d'una ocasió ha tingut participació activa en els nostres actes com a conferenciant.

Acabaré aquesta memòria repetint, com cada any, el nostre agraïment a la Biblioteca Santiago Rusinyol com a entitat, i en concret a les bibliotecàries Maria Saborit i Núria Amigó l'amabilitat amb que ens acullen, permetent que tinguem la biblioteca com a seu social i que fem en la seva sala les nostres reunions. Moltes gràcies!

Ignasi Me Muntaner
Secretari

Carta d'Amèrica

David Jou i Andreu

La migració de sitgetans a Amèrica significà un fenomen social molt important en la vida local i representà, a més, una de les característiques que més varen definir la vila durant el període comprès entre els anys 1778-1936. Els copiosos diccionaris geogràfico-històrics que foren publicats en la primera meitat del segle passat, donen evidència i destaquen tots, sense excepció, la inveterada relació dels sitgetans amb Amèrica i més especialment amb l'illa de Cuba. Així, doncs, el fet de l'emigració sitgetana, des del seu començament, és públic i notori amb documents i referències des de finals del segle XVIII. Per més que en general fonts escassament informades han volgut simplificar els mòbils d'aquesta migració, afirmant, més aviat de forma sarcàstica, que "anaven a fer fortuna", val a dir que el problema era molt més complex i caldria determinar en cada moment i en cada cas, quins foren els motius d'aquesta migració, perquè es poden qualificar de molt diversos i sovint condicionats per les circumstàncies vigents en cada cas, l'evolució del temps, l'entorn familiar, polític i econòmic. Amb tot i això, es pot asseverar que el factor dominant o principal que impulsava aquest moviment, va ser la precarietat de l'economia local i l'escassetat de recursos d'una gran part dels seus habitants. Per altra part, l'existència de familiars i veïns establerts en el Nou Continent, atreïa, facilitava i promovia l'emigració dels més joves, emparava els més necessitats i servia de recurs i suport en els casos d'emergències locals o domèstiques. Les quintes i l'oportunitat d'escapar-se de fer el servei militar, representaren un altre factor no gens menyspreable que contribuï a fomentar l'emigració, moltes vegades a contracor, dels joves a punt d'entrar en la que s'anomenava edat militar. Les conflagracions internacionals i les guerres civils, tan freqüents en el nostre país durant el segle XIX i els profunds antagonismes polítics que varen originar-les, també pesaren en determinats moments, de manera decisiva, en la migració. No obstant, els primers factors, relatius a l'economia domèstica, constants i regulars, als quals caldria afegir també el gregarisme humà, no varen fer altra cosa

que facilitar el camí obert als factors ocasionals i variables.

La major part de sitgetans que marxava a Amèrica, dedicà les seves activitats en el camp del comerç en el qual podia aspirar-se, potser, a un major grau d'independència. Així, el jove que arribava al Nou Món, tan punt trobava la seva primera col·locació, gairabé sempre en qualitat de dependent de l'establiment d'un familiar o veí que-li havia donat la mà, procurava instruir-se en el maneig i les interioritats del negoci i el pas següent era aconseguir i disposar d'una botiga pròpia i gaudir d'autonomia. Òbviament l'objectiu era qüestió de temps i de diners. El temps no es podia empènyer ni accelerar, però s'aprofitava per a adquirir experiència i acumular coneixements, els diners tan sols podien sortir dels estalvis i de la més estricta i restrictiva administració personal. Finalment, per portar a la pràctica el seu projecte el més aviat possible, sovint es recorria a associar-se amb altres companys que, amb les mateixes aspiracions i els seus estalvis, oferissin un grau de confiança i la possibilitat d'aportar la quantitat complementària per a iniciar el negoci, reunir esforços, repartir-se la feina, les responsabilitats i els guanys. En principi es tractava d'assegurar la confiança, associant-se amb gent coneguda, familiars o convilatans, atès que la seva pròpia coneixença i la relació amb el veïnat local, el de Sitges, sempre observant i vigilant, obligava i presuposava una certa garantia de seguretat i bon comportament, tan necessaris per arriscar-se en els negocis. Sovint també es donava el cas que socis d'una mateixa entitat, que no tenien més lligam que el que purament donava l'activitat comercial o la simple procedència sitgetana, acabaven formant part d'una mateixa família casant-se amb la germana o amb la filla de l'altre company. Amb aquests principis es constituïren una bona part de les societats mercantils que coneixem, enregistrades a Amèrica.

Les societats es constituïen generalment per una durada de quatre anys, passats els quals, si el negoci s'havia desenvolupat positivament, es repartien els beneficis, es

renovava la societat per a continuar l'activitat comercial i, amb la convicció que havia arrelat el negoci, es buscava el moment de tornar a Sitges, fruit d'un descans i estar al costat de la família. Era llavors quan es trobava a falta d'una altra persona que substituís el company que marxava de la botiga, calia buscar un noi, un ajudant o auxiliar de confiança, encara que no tingués gaires diners, per tal d'omplir el buit que quedava. El substitut es buscava molt sovint entre els familiars i amics de la vila, i aquesta circumstància fou també un gran impuls de l'emigració.

Les mostres que es conserven de la correspondència particular que els sitgetans d'Amèrica dirigien als seus familiars de Sitges, són un element de gran valor per explicar el fet esmentat i situar-nos en el context històric, malgrat que la distància que ens separa en el temps, i la formidable evolució que ha sofert la nostra societat en aquest últim mig segle, fa que l'intent de traslladar-nos dos segles enrere, sigui cada dia una operació més difícil. Amb aquest propòsit, s'han escollit tres cartes, existents a l'Arxiu Històric de Sitges, que, tot i respectant la seva precarietat ortogràfica, reflecteixen clarament una de les causes que més reiteradament foren motiu de la sortida cap a Amèrica: la reclamació de reforços humans.

* * *

En la primera carta que escriu Manuel Pascual i Romeu¹ el mes d'octubre de 1808 des de Santiago de Cuba a la seva tia Gertrudis Sidós i Pascual de Sitges, en plena invasió francesa de la península, es queixa de rebre poques cartes de la seva tia, pateix per ella, s'interessa per la seva salut, comenta la situació política del moment, invoca la Verge del Vinyet i confia que facin fora d'Espanya els francesos, i li demana que li enviï un dels dos nois de la cosina Tereseta, el gran o el petit, perquè el necessita. Diu així:

Cuba y octubre 30 de 1808= My muy Querida y estimada tia de mi corazón y de mis entrañas. Estoy esmirado de no poder tener una carta de Vmd en 5 años con tantas cartas que yo le mandado pero me considero qe. no habrá estado por esto. My muy Querida tia me considero en el tropel que Vmd estará con los indignos fresseses pero no Desconfia de Dios, qe. todos saldremos bien, que aquí tenemos grandes confianes qe. se ganaran todas las victorias. Aquí en Cuba se asen gs. fiestas a favor de Nuestro Rey fernando septimo y que las Americas afevereceran la Uropa con mutchos caudales porque. todos nos aguantamos por la Spaña. Tia he sevido qe. Barña tobia al dia 30 de julio era de los franseses, pero aquí estamos confiados qe. en la fecha será ya de España, pero querida tia toma pasiensia que algun dia podrá ser que Dios quiere qe. nos veamos sin pensar porque. Esta cosa Dios lo a mandado asi porque. convenia por la Spaña por nosotros que cosas andarán magor qe. no yban, qe. aora algunos catalanes vendran a sus casas qe. no hubieren venido por quente del comisari de Sitges, qe. ha sevido qe. lo mataron². Y aquí los catalanes estan muy alegres de

saber las batallas que ustedes an ganado como de Manresa y l'Arbós y de otras partes, que confiamos que confiamos que también ganaran la de Barcelona y así tia no sen yncomoda sino coma y bebe todo lo que tenga que yo no la dejere nunca a la vida. Tengo ms. ganas de verla y escribeme todos los correys para saver de Vmd. qe. yo aré lo mismo y no sespante Querida tia de mi corazón, tenga salut i vida para yo encontrarla viva en viniendo an esta de Sitges, porque. en muriendose Vmd. yo no bengo aquí y así conserve la vida. Confia con la Virgen del Viñet, qe. es nuestra abogada, qe. ella nos librará del cautiverio del maldito infernal Dragón Fransés. Querida tia, yo no soy más largo por qe. confio bolberle escribir lotro correo y Vmd. en recibiendo en lo acto me buelva respuesta sin faltar por saber de su salu. Derá ms. ms. a mis parientes y en pudiendo mandar un muchacho de los dos de la tia Traseta al grande o al xico me lo manda al mas pronto que pude porque. lo necesito. Ms. ms. al primo Migel y a todos los demás de nuestra obligación, ms. ms. a mi primo Manuel y a todos los que preguntarán por mi. De los yjos de la tia Bárbara no le hablo porque no se nada de ellos, pero ellos estan buenos Gs. a Dios. Que aora podrá ser que vengan ms. ms. a todos en general y Vmd. mi muy Querida y estimada tia de mi corasón y de mis entrañas tómalas a su Disposición, escribeme fuerza. Qui desea verla y servirle de todo corason es su afactisimo y servidor Q.S.M.B., su sobrino

Manuel Pascual y Romeu

La segona carta l'escriu, el dia 31 d'octubre de 1816, Salvador Sariol i Febrer³, comerciant establert a Bayamo (Oriente, Cuba) al seu soci i cunyat Francesc Romeu⁴, que es trobava a Sitges gaudint d'uns mesos de descans. Salvador Sariol es troba sense gaire salut i necessita que el seu soci i cunyat es posi immediatament en camí, per tal de rellevar-lo per tornar a Espanya. Al mateix temps li demana que porti un ajudant, que podria ser Bartomeu Massó⁵, i pel que fa al negoci, el posa en antecedents que els productes d'Espanya tenen poc valor, i amb aquest motiu li indica una selecció de les mercaderies més adequades per a negociar. Aprofitant la carta, Salvador Sariol envia expressions a la seva dona i s'expressa d'aquesta manera:

A Dn. Francisco Romeu.

Bayamo dia 31 de ottbre. 1816.

Querido y estimado cuñado: Éste solo se dirige para notisiarte que te pongas en camino tan Pronto como Puedes. Tomarás uncompañero, igual será Bartolomé Massó, que yo me allo Faltado de Salut que tu llegada poder regresar a España. Sebrás como los frutos de España no tienen ningun Balor. Comprerás aguardiente algunas pienes de raso una partida de seda en rama y algunas caixes de aranade i Bino Blanco de Málaga, almendras, alballanes y papel de ros. Espresiones a mi esposa y a mis padres, y tu le tomarás alemedida de tu más agrado QVTM

Salvador Sariol

DADES OBTINGUDES

Parc de Gavà

Parcel·la 1.

Situació: Vessant amb un pendent de 27%

Altitud mitjana: 200 metres

Dimensions: 2m. x 7m. (14 m.)

Orientació: NW-SE (respectes al NM)

Vegetació present:

Nombre ind.	superfície %	alçada mit. (cm.)	densitat ind./ha.
Gatosa 6	13.49	107.5	4285.7
Llistó -	32.45	46.65	-
Lligabosc 5	9.9	64.15	3571.4
Garric 3	11.9	86	2142.8
Romaní 3	8.3	87.5	2142.8
Bufalaga 4	10.1	112.5	2865.1
Pi 1	0.4	200	714.28
Borda 1	0.8	140	714.28
Buit -	12.5	-	-
Total 23	99.93	105.5	20000

Parcel·la 2.

Situació: Vessant (vorera d'un camí) amb un pendent del 8%

Altitud mitjana: 200 metres

Dimensions: 120 m. x 1 m. (120 m.)

Orientació: NW-SE / N-S / NE-SW

Vegetació Present:

nombre d'individus	alçada mitjana (cm.)	densitat in. / Ha.
Lligabosc 5	148.6	416.6
Esbarzer 1	150	83.3
Estepa blanca 9	147.7	750
Gatosa 20	170	1666.6
Romaní 4	147.7	333.3
Bufalaga 3	183.3	250
Llistó -	73.3	250
Pi 29	228.57	2416.6
Total 71	156.1	5916.6

(continuarà)

**Aquest número ha estat publicat
amb l'ajuda de**

Caixa Tarragona

La nostra força!
